

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет права та міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин та міжнародного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

Жильцов О.Б.
2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міжнародні відносини та світова політика
Модуль: Основи аналізу зовнішньої політики

для студентів

спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії

освітнього рівня бакалавр

освітньої програми 291.00.01 Суспільні комунікації

Київ – 2018

Розробник:

Слюсаренко Ірина Юріївна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Слюсаренко Ірина Юріївна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин та міжнародного права

Протокол від 29.08. 2018 р. № 1

Завідувач кафедри _____ (І.В. Жалоба)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником проектної групи «Суспільні комунікації»)

_____. _____. 20__ р.

Керівник освітньої програми _____ (І.В. Жалоба)
(підпис)

Робочу програму перевірено

22.10. 2018 р.

Заступник декана _____ (А.Ю. Нашинець-Наумова)
(підпис)

Пролонговано:

на 2019/2020 н.р. _____ (І.В. Жалоба), «29» VIII 2019 р., протокол № 1
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Основи аналізу зовнішньої політики

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Вид дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	2/60
Курс	II
Семестр	3
Кількість змістових модулів з розподілом:	2
Обсяг кредитів	2
Обсяг годин, в тому числі:	60
Аудиторні	28
Модульний контроль	4
Семестровий контроль	5
Самостійна робота	23
Форма семестрового контролю	екзамен

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Основи аналізу зовнішньої політики» є надання майбутнім фахівцям з інформаційно-аналітичного забезпечення міжнародних відносин основ знань та вмінь аналізу зовнішньополітичної діяльності.

Завдання:

- здійснювати самостійний пошук та оброблення інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань;
- критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення;
- виконувати науково-практичні завдання, застосовувати науково-дослідні методи відповідного фахового спрямування;
- самостійно аналізувати зовнішню політику держав на основі інформації історичного, економічного, культурного, правового характеру;
- встановлювати зв'язки між поточними подіями, виявляти тенденції розвитку міжнародних відносин; знання історії та поточного стану зовнішньополітичного курсу України, її найближчих сусідів і найвпливовіших держав світу, готувати та здійснювати публічну апробацію результатів досліджень.

2. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення дисципліни “Основи аналізу зовнішньої політики” **студенти повинні знати:**

- тлумачення основних термінів, які вживаються під час аналізу міжнародних відносин.
- основні етапи становлення та розвитку аналізу міжнародних відносин;
- методи аналізу зовнішньої політики;
- чинники, які впливають на процес формування зовнішньої політики;
- процес формування національних інтересів як базової структури формування зовнішньої політики;
- зовнішньополітичний потенціал держави;
- цілі та принципи зовнішньої політики;
- процес прийняття рішень у зовнішній політиці держави.

Відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні **вміти**:

- здійснювати загальний аналіз зовнішньої політики;
- встановлювати зв'язки між поточними подіями;
- Збирати, обробляти та аналізувати інформацію політичного, історичного, економічного, правового та культурного характеру про країни і регіони світу з метою забезпечення національних інтересів України на регіональному та глобальному рівнях;
- написати інформаційну довідку про двосторонні відносини України з її найближчими сусідами і найвпливовішими державами світу.

3. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти аналізу зовнішньої політики							
Тема 1. Вступ до курсу		1	2				4
Тема 2. Методика аналізу зовнішньої політики		1	2	4			
Тема 3. Чинники, що впливають на формування та реалізацію зовнішньої політики держави		2	4				3
Модульний контроль	2						
Разом	25	4	8	4			7
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти аналізу зовнішньої політики							

Тема 4. Національні інтереси та зовнішньополітичний потенціал держави	7	1		2			4
Тема 5. Механізм реалізації зовнішньої політики	7	1	2				4
Тема 6. Аналіз зовнішньої політики в структурі органів управління	7	1		2			4
Тема 7. Зовнішньополітична стратегія та тактика. Прийняття зовнішньополітичних рішень	7	1		2			4
Модульний контроль	2						
Разом	30	4	2	6			16
Підготовка та проходження контрольних заходів	5						
Усього	60	8	10	10			23

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти аналізу зовнішньої політики

Тема 1. Вступ до курсу «Основи аналізу зовнішньої політики». Предмет, об'єкт та завдання курсу. Історіографія до курсу. Дефініції зовнішньої політики. Зовнішня політика та її роль. Співвідношення внутрішньої та зовнішньої політики. Дефініювання зовнішньої політики у працях Дж. Франкела, В. Мадісона і В. Шахова, В. Веллейса, П. Мак-Гоуена. Класифікаційні схеми зовнішньої політики Й. Беллєрса, Я. П'єтра, Дж. Розенау.

Тема 2. Методика аналізу зовнішньої політики.

Загальнонаукові методи, які використовуються аналізом зовнішньої політики. Соціально-гуманітарні методи в аналізі зовнішньої політики. Експлікативні методи: контент-аналіз, івент-аналіз, когнітивне картирування, метод індикаторів та статистичні методи. Конструктивні методи: експеримент, системний метод, математичне моделювання. Прогнозні методи: метод Дельфі, побудова сценаріїв, «мозкового штурму». Математичні та соціологічні методи аналізу зовнішньої політики.

Тема 3. Чинники, що впливають на формування та реалізацію зовнішньої політики держави.

Проблема класифікації чинників, що впливають на зовнішню політику. Внутрішні та зовнішні чинники впливу на зовнішню політику. Об'єктивні чинники. Внутрішнє соціальне середовище: соціально-політичні чинники, соціально-економічні чинники. Зовнішнє соціальне середовище: характер і

стан сумісного середовища, безпековий вимір, інтегрованість в систему міжнародних відносин, загальний стан і тенденції в системі міжнародних відносин.

Зовнішнє природне середовище: географічне розташування, територія, природні ресурси, геополітика, геоекономіка.

Суб'єктивні чинники: стан суспільної свідомості; стан групової та індивідуальної свідомості керівників держави, які визначають та контролюють зовнішню політику.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти аналізу зовнішньої політики

Тема 4. Національні інтереси та зовнішньополітичний потенціал держави.

Класифікація та реалізація національних інтересів. Загрози національним інтересам. Національні інтереси та «групи впливу».

Ресурсний потенціал держави. Внутрішній та зовнішній потенціал держави. Елементи зовнішньополітичного потенціалу: економічна сила, економічний вплив, воєнна сила, воєнний вплив, ідеологічний (морально-психологічний) вплив, культурно-науковий вплив, політичний вплив. Коаліції держав та реалізація потенціалу держави.

Тема 5. Механізм реалізації зовнішньої політики

Вищі державні органи, наділені відповідною компетенцією у сфері зовнішньої політики: глава держави, парламент, уряд, міністерство закордонних справ.

Інструменти зовнішньополітичної діяльності держави. Дипломатія. Війна. Віртуальна дипломатія у зовнішній політиці.

Тема 6. Аналіз зовнішньої політики в структурі органів управління

Політичний аналіз як професійна галузь. Етика політичного аналізу. Аналітичні центри: «фабрики думки». Етапи формування „фабрик думки”. Класифікації „фабрик думки”. Вплив дослідницьких наукових центрів на прийняття зовнішньополітичних рішень. Провідні «фабрики думки» у світі. Українські аналітичні центри в зовнішньополітичній сфері.

Тема 7. Зовнішньополітична стратегія та тактика. Прийняття зовнішньополітичних рішень

Зовнішньополітична тактика. Зовнішньополітична стратегія. Стратегічне партнерство та його параметри. Типологія стратегічного партнерства.

Прийняття зовнішньополітичних рішень.

5. Контроль навчальних досягнень

5.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	на кількість	кількість одиниць	на кількість
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	4	4	1	1
Відвідування практичних занять	1	2	2	3	3
Робота на семінарському занятті	10	4	40	1	10
Робота на практичному занятті	10	2	20	3	30
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10				
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30				
Разом		-	103	-	91
Максимальна кількість балів: 194					
Розрахунок коефіцієнта: $194:60=3,23$					

5.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Тема 1. Користуючись довідковою літературою підготувати глосарій основних понять та категорій аналізу зовнішньої політики.	5
Тема 3. Проаналізувати зовнішнє природне середовище (обраної країни) за наступними параметрами: географічне розташування, територія, природні ресурси, геополітика, геоеконіміка.	5
Усього	10
Тема 4. Скласти таблицю з 5 коаліцій в міжнародних відносинах за схемою: параметри часу, учасники, цілі, успішність реалізації.	5
Тема 5. Прочитати та законспектувати принципи міжнародних відносин, які містяться в Статуті ООН та Гельсінському Заключному акті 1975 р. Зробити висновки щодо їх виконання.	5
Тема 6. Опрацювати «Хартію Україна-США про стратегічне партнерство від 19 грудня 2008 року» та визначити основні напрямки стратегічного співробітництва двох країн.	5

Тема 7. Розкрити стадії прийняття зовнішньополітичних рішень: лінійну модель прийняття рішень Акофа та «модель раундів».	5
Усього	20
Загалом	35

5.3. **Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.**

Тести та питання, що потребують розгорнутої відповіді.

5.4. **Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.**

Екзамен. Тести та питання, що потребують розгорнутої відповіді

5.5. **Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.**

1. Співвідношення внутрішньої та зовнішньої політики.
2. Дефініювання зовнішньої політики у працях Дж. Франкела, В. Мадісона і В. Шахова, В. Веллейса, П. Мак-Гоуена
3. Класифікаційна схема зовнішньої політики Й. Беллєрса.
4. Класифікаційна схема зовнішньої політики П'єтра.
5. Класифікаційна схема зовнішньої політики Розенау.
6. Загальнонаукові методи, які використовуються аналізом зовнішньої політики.
7. Соціально-гуманітарні методи в аналізі зовнішньої політики.
8. Експлікативні методи: контент-аналіз, івент-аналіз, когнітивне картування, метод індикаторів та статистичні методи.
9. Конструктивні методи: експеримент, системний метод, математичне моделювання.
10. Прогнозні методи: метод Дельфі, побудова сценаріїв, «мозкового штурму».
11. Математичні та соціологічні методи аналізу зовнішньої політики.
12. Внутрішнє соціальне середовище: соціально-політичні чинники, соціально-економічні чинники.
13. Зовнішнє соціальне середовище: характер і стан сумісного середовища, безпековий вимір, інтегрованість в систему міжнародних відносин, загальний стан і тенденції в системі міжнародних відносин.
14. Зовнішнє природне середовище: географічне розташування, територія, природні ресурси, геополітика, геоэкономика.
15. Суб'єктивні чинники: стан суспільної свідомості; стан групової та індивідуальної свідомості керівників держави, які визначають та контролюють зовнішню політику.
16. Класифікація та реалізація національних інтересів.
17. Загрози національним інтересам.

18. Національні інтереси та «групи впливу».
19. Внутрішній та зовнішній потенціал держави.
20. Елементи зовнішньополітичного потенціалу: економічна сила, економічний вплив, воєнна сила, воєнний вплив, ідеологічний (морально-психологічний) вплив, культурно-науковий вплив, політичний вплив, інформаційний вплив.
21. Коаліції держав та реалізація потенціалу держави.
22. Вищі державні органи, наділені відповідною компетенцією у сфері зовнішньої політики: глава держави, парламент, уряд, міністерство закордонних справ.
23. Інструменти зовнішньополітичної діяльності держави.
24. Віртуальна дипломатія у зовнішній політиці.
25. Політичний аналіз як професійна галузь. Етика політичного аналізу.
26. Аналітичні центри: «фабрики думки». Вплив дослідницьких наукових центрів на прийняття зовнішньополітичних рішень.
27. Провідні «фабрики думки» у світі.
28. Українські аналітичні центри в зовнішньополітичній сфері.
29. Стратегічне партнерство та його параметри. Типологія стратегічного партнерства.
30. Прийняття зовнішньополітичних рішень.

Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

6. Навчально-методична карта дисципліни

«Основи аналізу зовнішньої політики»

Разом: 60 год. З них: лекції – 8 год., семінарські заняття – 10 год., практичні заняття – 10 год., самостійна робота – 23 год., семестровий контроль – 5 год., модульний контроль – 4 години.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Модулі (назви, бали)			Модуль I			Модуль II			
Лекції (теми, бали)	I+II, 16.	III, 16.		IV+V, 16	VI+VII, 16				4
Семінарські заняття (теми, бали)	I, 10 б. + 16	II, 10 б. + 16.	6 III, 10 + 10. + 16 . + 16.		VI, 10 б. + 16.				55
Практичні заняття (теми, бали)		II, 10 б. + 10 б. + 16 . + 16.		IV, 10 б. + 1 б.			VI, 10 б. + 16.	VII, 10 б. + 16.	55
Самостійна робота (вид, бали)		I, 5 б.	III, 5 б.	IV, 5 б.		V, 5 б.	VI, 5 б.	VII, 5 б.	30
Поточний контроль (вид, бали)			25 б.			25 б.			50
Усього			194 б.						

Підсумковий контроль (вид, бали)	Екзамен	40	
----------------------------------	---------	----	--

31. Рекомендовані джерела Основна (базова)

1. Веймер Д.Л., Вайнінг Е.Р. Аналіз політики: Концепції і практика / Пер. з англ. – К.: Основи, 1998. – 654 с.
2. Жовква І.І. Стадії процесу прийняття зовнішньополітичних рішень / І.І. Жовква // Науковий вісник Академії муніципального управління: серія «Управління», Вип. 3, 2013. – С. 113-120.
- 3.Макаренко Є.А., Піпченко Н.О. Віртуальна дипломатія. Підручник. - К.: Центр вільної преси, 2010. - 302 с.
4. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин: [Підручник] / Мальський М. З., Мацях М. М. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2007. – 461 с.
5. Рейтерович І. В. Аналітичний документ як інструмент підготовки управлінських рішень : навч.-метод. матеріали / І. В. Рейтерович, С. В. Ситник ; уклад. В. М. Гаврилюк. – К. : НАДУ, 2013. – 56 с.
6. Седляр Ю.О. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики : навчальний посібник. – Миколаїв : видавництво Чорноморського державного університету імені Петра могили, 2010. - 272с.
7. Седляр Ю.О. Внутрішні фактори формування зовнішньої політики держави [Електронний ресурс] – Режим доступу:
8. Седляр Ю.О., Стадніченко О. І. Фактори формування зовнішньої політики держави[Електронний ресурс] – Режим доступу: http://politicus.od.ua/2_2017/32.pdf
9. Седляр Ю.О. Композиційні складові зовнішньої політики держави // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Випуск 84 (Частина II), 2009. – С.45-51
10. Цыганков П.А. Международные отношения: Учебное пособие. — М.: Новая школа, 1996. — 320 с.
11. Хрусталеv М.А. Основы теории внешней политики государства : Учеб. пособие / М. А. Хрусталеv. — М.: УДН, 1984.
12. Юськів Б.М. Контент-аналіз. Історія розвитку і світовий досвід: Монографія. - Рівне: "Перспектива", 2006.
13. Янг. Е., Куїнн Л. Як написати дієвий аналітичний документ у галузі державної політики: Практичний посібник для радників з державної політики у Центральній Європі / Пер. з англ. – К.: К.І.С., 2003. – 120 с.

Додаткова

- 14.Алієв М.М. «Фабрики думки» у формуванні зовнішньополітичної стратегії держави [Електронний ресурс] / Максим Алієв // Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. Серія: економіка, право, політологія, туризм. –

Т.1 (№3). – 2011. – Режим доступу:
<http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/view/3124>

15. Власов В.Г. Зміст та механізми зовнішньої політики сучасної держави / В. Власов // Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки». 2015. – №8 – С. 1-14.
16. Ржевська Н. Ф. «Мозкові центри» як суб'єкти експертного середовища: функціональний аналіз / Н.Ф. Ржевська // Політичний менеджмент : український науковий журнал. – 2012. – №1/2(52–53). – С. 33–41.
17. Ржевська Н. Ф. Політичний аналіз і стратегічне прогнозування в США: інституційний вимір / Н. Ф. Ржевська. – Дрогобич : Коло, 2012. – 256 с.
18. Ржевська Н. Ф. Функції й напрями діяльності «мозкових центрів» /Н.Ф. Ржевська // Актуальні проблеми міжнародних відносин:Збірник наукових праць – Вип. 107 (Частина I). – К.:ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, 2012 – С. 171–178.

32. Додаткові ресурси

США – <http://www.whitehouse.gov>

Британія – <http://www.number-10.gov.uk>

Франція – <http://www.sv.vtcom.fr/ftv/pres/ely/>

Німеччина – <http://www.government.de>

Італія – <http://www.italyemb.nw.dc.us/italy/>

ЦРУ США - <http://www.cia.org/>

Країни світу - <http://svit.ukrinform.ua/>